

*Savremena nauka i razvoj vojnog dela**

Nauka je postala neposredna proizvodna snaga, a time ne samo najvažniji faktor društvenog razvitka nego i presudan element odbrambene moći. Danas nema ni jedne grane vojnog dela na koju ona ne bi mogla uticati. Zbog toga, istraživanje uzajamnih veza između nauke i vojnog dela sve češće je predmet mnogih naučnih studija. Ono ima teorijsku, praktičnu i vaspitnu vrednost, i omogućava da se temeljitije shvati proces kojim nauka postaje činilac razvitka vojnog dela; otkriva objektivnu perspektivu usavršavanja oružanih snaga kao posledice naučno-tehničkog napretka; olakšava starešinama da shvate važnost nauke za odbranu zemlje i izvuku pravilne zaključke o putevima poboljšavanja svoje stručne obuke.

Veze između nauke i vojnog dela i njihovi međusobni uticaji su vanredno složeni pa se posmatraju s raznih gledišta. Najčešće se koriste dva prilaza. Jedan razmatra uticaj nauke na vojno delo kao oblast u kojoj se njena dostignuća mogu primeniti. Drugi utvrđuje probleme u razvoju oru-

žanih snaga pa formuliše zadatke koje treba da reši nauka. Oba prilaza uzimaju u obzir samo jednosmernu vezu te ne obuhvataju sve strane uzajamnih odnosa između nauke i vojnog dela.

Poznavajući slabosti takvih prilaza, pisac knjige, poslužio se sociološkim metodom pa nauku i odbranu ne proučava kao posebne sisteme nego kao samostalne sfere društva u uzajamnoj vezi. On je pokušao da iznađe zakonitosti koje regulišu odnose između društva kao jedinstvene celine i pojedinih njegovih oblasti, a i veze između raznih oblasti, u ovom slučaju između nauke i odbrane.

Oslanjajući se, pre svega, na metodološke osnove istorijskog materijalizma i teorijski aparat vojne sociologije, sociologije nauke, vojne nauke, nauke o nauci i druge bliske naučne discipline, V. M. Bondarenko je, u svojoj knjizi, u osnovi: (1) istražio suštinu i funkcije nauke kao društvene pojave, njeno mesto i ulogu u sistemu društvenih odnosa socijalističkog društva; (2) analizirao uzroke povećane uloge nauke u različitim oblastima društvenog života uopšte, a u oblasti vojnog dela posebno, i utvrdio specifičnosti veza između nauke i vojnog dela u socijalizmu i kapitalizmu; (3) analizirao mehani-

* *Bondarenko, Vladimir Matveevič: Sovremennaja nauka i razvitie voennogo dela, Moskva, Voenizdat 1976; 191 + (1); 8°.*

zme kojima se savremena nauka pretvara u neposrednu proizvodnu snagu društva, odnosno u jedan od presudnih činilaca odbrambene snage zemlje; (4) odredio mehanizme kojima nauka utiče na najvažnije elemente borbene moći oružanih snaga.

Shvatajući nauku kao društvenu delatnost koja zadovoljava potrebe u znanjima istorijski konkretnog društva, a vojno delo kao teorijsku i praktičnu delatnost oružanih snaga i celokupnu odbrambenu (vojnu) delatnost zemlje, autor smatra da se karakter i stepen veza među njima uvek određivao političkim ciljevima i vladajućom ideologijom, ostvarenjima nauke, zahtevima koje postavlja vojno delo i razvijenošću privrede. Danas, u svetlu naučno-tehničke revolucije i suprotstavljenih društveno-političkih sistema, vidi nove momente u odnosima između nauke i vojnog dela. Radi se o tome da razvoj nauke premašuje razvitak vojnog dela, da je posle uvođenja nuklearne energije u naoružanje nauka postala neposredna učesnica, inicijator svih najvažnijih promena u oblasti odbrane i odlučujući činilac pobeđe u ratu, da u razvitku vojnog dela mogu učestvovati sve grane nauke, da na njega utiču kako primenjene tako i fundamentalne nauke, da se promenio karakter organizacijskih veza između nauke i vojnog dela, odnosno podela zadataka između vojnih i civilnih naučnoistraživačkih ustanova, da je usavršavanje planiranja naučnoistraživačkih i projektno-konstruktorskih radova za potrebe odbrane postalo sve važniji i složeniji zadatak vojne izgradnje.

Pisac naročito naglašava neophodnost uspostavljanja dvostranih veza između nauke i vojnog

dela u oblasti planiranja, jer nije dovoljno da samo nauka utiče na vojno delo nego da i ona sama bude pod njegovim uticajem. Tek tada će nauka maksimalno doprineti odbrani.

Narasla uloga nauke među činionicima koji određuju odbrambenu snagu zemlje nametnula je piscu pitanje: u kakvom vidu, u kom obliku ulazi nauka u odbrambenu moć zemlje, koji elementi naučnog znanja imaju posebnu ulogu za jačanje odbrambene sposobnosti?

Kako naučni potencijal predstavlja duhovno bogatstvo naroda, a ono služi svim oblastima društvenog života pa nije element samo vojne moći države, pisac smatra da treba razlikovati naučni potencijal od vojnonaučnog potencijala, to jest onog dela naučnog potencijala zemlje koji je iskorišćen za jačanje njene odbrane, i to na osnovu klasne suštine i političke potrebe društva.

Pošto strukture naučnog i vojnonaučnog potencijala, po njegovom shvatanju, u osnovi koincidiraju s kvalitativnim i kvantitativnim pokazateljima razvoja nauke, analizirao je gnoseološku i socijalnu zrelost nauke, a brojkama ilustrovao informacijsku, materijalno-tehničku i kadrovsku obezbeđenost vojnonaučnog potencijala SSSR i SAD. Iz tog dela izlaganja izvlači zaključak: »Danas niko ne sumnja u to da broj i kvalitet naučnih kadrova, informacijsko bogatstvo zemlje, umješnost u njegovom iskorišćavanju i visok stepen materijalno-tehničke baze nauke predstavljaju opštenacionalno, opštedržavno bogatstvo, koje je u uslovima borbe protiv imperijalizma jedan od važnih elemenata vojnonaučne premoći.« Pogotovo što

postoje zakonitosti ubrzanog razvoja nauke na koje se može uticati. Naime, kako se navodi, za udvajanje broja važnih naučnih otkrića neophodno je povećati broj naučnih informacija osam puta, broj naučnika šesnaest a finansijske izdatke više od trideset puta.

S obzirom na takve mogućnosti nauke i njen značaj za odbrambenu moć zemlje, autor ceni da je jedno od centralnih pitanja nauke: utvrđivanje mogućnosti nauke i istraživanje puteva razvitka naučnog potencijala.

S vojne tačke gledišta od značaja je poznavanje potencijalnih mogućnosti nauke ne samo po sebi nego i u upoređenju s mogućnostima drugih zemalja, kaže pisac. S tim u vezi je i problem povećanja efikasnosti naučnih radova i naučno-tehničkog prognoziranja — posebno u vojnom delu koje ima potrebu ne samo da se u toj oblasti koristi opštim rezultatima nauke o nauci, koja upravo i proučava, između ostalog, razvitak naučnog potencijala, nego i da se stvori grana nauke o nauci koja bi se specijalizirala za proučavanje razvitka vojnih naučnoistraživačkih i projektantskih ustanova.

U knjizi se dalje definiše marksističko-lenjinističko učenje o ratu i armiji kao učenje koje objedinjuje njihov filozofsko-sociološki, socijalno-politički i ekonomski aspekt, a onda utvrđuje karakter uzajamnog odnosa koji postoji između tog učenja i vojne nauke i prakse, i odraz tog odnosa na vojnonaučni potencijal.

Da bi odredio mesto vojne nauke u vojnonaučnom potencijalu, pisac najpre govori o objektu (ratu) i predmetu (zakonima oružane borbe) istraživanja vojne

nauke, a onda o njenom dinamičnom razvoju i činionicima koji ga uslovljavaju.

Najveći deo svojih razmatranja autor je posvetio pitanjima vezanim za nauku i jačanje borbene moći sovjetskih oružanih snaga.

Da bi utvrdio puteve kojim nauka uslovljava tu moć, Bondarenko analizira njen uticaj na četiri glavna elementa oružanih snaga: ljudstvo, naoružanje i opremu, načine i oblike borbenih dejstava i rukovođenje jedinicama.

Uticaj nauke na vojnu tehniku posmatra u širem kontekstu odnosa koji vladaju između nauke i savremene vojno-tehničke revolucije, i pokazuje kako u savremenoj etapi nauka utiče na razvoj vojne tehnike, a preko nje i na vojno-tehničku premoć zemlje, i kako stalno jačanje te premoći zahteva vojno-tehničku politiku usaglašenu s naučnom politikom.

Imajući u vidu dinamičan karakter i neravnomeran razvitak vojno-tehničke premoći, pisac podvlači nužnost proučavanja tendencije razvoja vojne tehnike sa dva aspekta: a) u vezi s mogućnošću njene evolucije i b) u vezi s proučavanjem konkretnih perspektiva razvitka vojne tehnike, zavisno od stepena naučno-tehničkog napretka. Zadržavajući se više na tom drugom aspektu, ukazuje na mogućnosti budućih usavršavanja postojećih sistema klasičnog i nuklearnog oružja bez izmene osnovnih načela njihove konstrukcije, i na pojavu principijelno novih borbenih sredstava.

Kada utvrđuje kako savremeni naučno-tehnički progres utiče na razvitak načina i oblika vođenja

borbenih dejstava, pisac iscrpno razmatra oblike delovanja nauke na njih, i to nerazdeljivim sistemom čovek-oružje, koji je i glavni činilac promena u karakteru borbe, preko geografskih i meteoroloških uslova, dejstava protivnika («koji u većoj meri od prirodnih uslova određuje izvor načina vođenja borbe»), političke situacije odnosno političkih ciljeva rata.

Pisac smatra da je proces delovanja tih faktora na nastanak i razvitak borbenih dejstava sličan dijalektici uzajamne zavisnosti sadržaja (sistem čovek-tehnika) i forme (načini borbenih dejstava), to jest da sadržaj određuje formu. Skok u razvitku oružja pod uticajem razvitka nauke i tehnike izaziva nesklad između njegovih novih mogućnosti i starih načina njegovog korišćenja u borbi. Razrešenje tog nesklada ostvaruje se u novim načinima i oblicima vođenja borbe. Međutim, ni forma nije pasivan dodatak sadržaju jer utiče na njegov razvitak.

Činjenicu da je nauka najviše uticaja ispoljila na borbenu moć oružanih snaga u oblasti rukovođenja, pisac objašnjava promenama u načinu vođenja borbe izazvanim uvođenjem nuklearnog i raketnog oružja, povećanim obimom primljenih informacija, za čiju je analizu potrebno dosta vremena a odluke treba donositi što brže, osetljivošću sistema veza, maskirnim merama protivnika i nemogućnošću povećavanja štabova u nedogled. Nastala je, dakle, potreba, utvrđuje pisac, za načelno novom metodom razrešavanja vrlo složenih problema upravljanja, i to njegovom kompleksnom automatizacijom, do koje se došlo tek na osnovu rezultata nauke o upravljanju slo-

ženim dinamičkim sistemima — kibernetike. Ali, da se dođe do kompleksne automatizacije upravljanja kako sistemima oružja tako i jedinicama, bila su potrebna sem naučnih dostignuća i tehnička, uslovljena razvojem raznih automatskih i računskih uređaja, uključujući tu i nagli razvitak elektronskih računskih mašina (jedna u svetu 1946, a 1972. samo u SAD 107.000), i osposobljavanje velikog broja stručnjaka za rukovanje tom tehnikom.

Što se tiče uticaja nauke na borca, pisac razlikuje posredan i neposredan uticaj. Prvi se ostvaruje opredmećivanjem njenih ideja u vojnu tehniku i izmenom tehničkih uslova u kojima se odvija vojna delatnost. Pri tom, savremena vojna tehnika izmenila je funkcije koje čovek vrši, ali ga nije istisnula iz oružane borbe. Naprotiv, armija je ostala masovna i u socijalističkim i u kapitalističkim zemljama. Zvanični dokumenti glavnih kapitalističkih država i danas podvlače odlučujuću ulogu čoveka u borbi. Za teoretičare »levog revizionizma koji pretpostavljaju moralni duh vojnika najnovijoj tehnici«, pisac kaže da su avanturisti, da je apsurdnost njihovih pogleda očigledna, i da su u suprotnosti sa marksizmom jer apsolutizuju razvoj jedne komponente dijalektičkog jedinstva — sistema čovek-tehnika, na račun druge.

To je jedinstvo očigledno, pošto obe komponente predstavljaju čovekov rad u obliku živog rada i u obliku otuđenog, opredmećenog rada u tehniku, i što postepeno povećavanje obima druge komponente vodi stalnoj preraspodeli funkcija između čoveka i tehnike, u krajnjoj liniji izmeni karaktera čovekovog rada.

Pošto polazi sa stanovišta da vojnu delatnost određuju tri grupe činilaca — ciljevi rata, karakteristike oružane borbe i tehnička sredstva, pisac detaljno analizira njihov uticaj na karakter čovekovog delovanja u borbi. Pri tom je bitan momenat, naglašava autor, u promeni karaktera tog delovanja izazvanog korišćenjem tehnike, delimično ili potpuno oslobođenje čoveka od funkcije upravljanja. Njegova kompleksna automatizacija omogućava da se poveća efikasnost vojne delatnosti u upravljanju. I taj proces ne istiskuje čoveka iz upravljačkih sistema već vodi transformaciji njegovih funkcija, a to upravo čini, u krajnjoj liniji, suštinu promena u karakteru rada vojnika u naše doba. Kao najznačajnije posledice te promene treba pomenuti: povećanje broja vojnika za opsluživanje elektronskih računskih mašina, smanjenje broja boraca na bojištu, od kojih se jedan deo sve više udaljava od rejonu bliske borbe, a povećanje broja ljudstva u bazama, transportu, istraživačkim i konstruktorskim ustanovama.

Prilikom analize neposrednog uticaja nauke na borbu proširenjem njegovih saznanja, dosta prostora posvećeno je pitanjima

sadržaja i usavršavanju obuke, uz zaključak da postoji objektivna tendencija koja se izražava u prerastanju oficira-inženjera, a njih je već danas sve više u armiji, u oficira-naučnika, oficira-istraživača.

Treba istaći da se u knjizi čestim upoređenjima SAD i SSSR ističe da socijalizam raspolaže velikim preimućstvima u odnosu na kapitalizam u planiranju i organizaciji nauke i da se njeni rezultati u SSSR koriste za jačanje »odbrambene sposobnosti i celog socijalističkog lagersa«, a u SAD i drugim kapitalističkim zemljama za održavanje imperijalizma na štetu čovečanstva.

Izlaganja su potkrepljena primerima i brojkama iz kojih se može videti stanje nauke, naučne organizacije i njihova delatnost za potrebe sovjetske ali i američke armije. Za ilustraciju borbenih dejstava korišćeni su primeri dejstava sovjetske armije u drugom svetskom ratu.

Prvenstvena korist od knjige je što pokazuje kako se armija mora prilagođavati nauci i kako celishodnom politikom može i mora uticati na nauku u pravcu povećanja odbrambene moći zemlje.

S. J.

STRATEGIC REVIEW

Časopis Instituta za strategijska istraživanja SAD objavljuje:

a) u broju 1 (zima) 1978:

Uvodnik: Izveštaj združenog generalštaba (izvod iz članka objavljenog u časopisu U. S. News & World Report od 10. 10. 1977. godine pod naslovom »Naše oružane snage — spremne ili ne?«);

Bromidi za Brisel — članak o ministarskom sastanku NATO u Briselu — uredništvo;

Bojeve glave pojačane radijacije (neutronske bombe): Postavljanje zapisa na pravo mesto — S. T. COHEN koji na ovom polju radi od 1944. godine, učestvovao i u Manheten projektu u Los Alamosu (članak o neutronske bombi i gubicima koje proizvodi njeno zračenje);

Pregovori o Indijskom okeanu: Stene i plićaci — kontraadmiral u penziji Robert J. HANKS, RM SAD, bivši direktor odeljenja za strategijske planove, politiku, nuklearne sisteme i nacionalnu bezbednost u Admiralštabu RM (članak o pregovorima SSSR i SAD o demilitarizaciji Indijskog okeana);

Povlačenje iz Koreje: Zbunjujuća odluka — Ernest W. LEFEVER sa Georgetown univerziteta u Vašingtonu, SAD;

Kraj strategijskog trojstva? — Jacquelyn K. DAVIS, urednik Strategijske revije, sekretar Instituta za strategijska istraživanja i jedan od zamenika direktora Instituta za spoljnopoliitičke analize (članak o odnosu strategijskih snaga SAD i SSSR);

Dijalog između Taktičke vazduhoplovne komande (TAC) i Komande za obuku i doktrinu (TRADOC) — general Robert J. DIXON, RV SAD, komandant Taktičke vazduhoplovne komande (članak o saradnji između ove dve komande);

Kopnene snage u sovjetskoj vojnoj politici — John ERICKSON, Direktor za odbrambene studije Univerziteta u

Edinburgu (članak o razvoju KoV SSSR od drugog svetskog rata do danas).

Military Review

Stručni časopis Kopnene vojske SAD, donosi članke:

a) u broju 1 (januar) 1978:

Pešadija na centralno-evropskom vojištu velikog intenziteta — major Barry R. McCAFFREY, KoV SAD;

Uticaj strategijskih i tehnoloških inovacija na nuklearni deterent — Harold MOLINEN, profesor na Ohajo univerzitetu, SAD;

Kako da se uspori voz — potpukovnik Michael T. PLUMMER, KoV SAD (članak o efikasnosti organizacije radi poboljšanja borbene gotovosti);

Sovjetske snage opšte namene — William SCHNEIDER, Jr., SAD;

U akciji sa »Rainbow« (»duga«) divizijom (42. peš. div. KoV SAD) — J. Douglas BROWN, profesor na Princeton univerzitetu, SAD;

Strategijski razvoji u Butanu — Seymour SCHEINBERG, profesor na Kalifornijskom državnom univerzitetu u Fullertonu, SAD;

Vizije budućeg bojišta — majori KoV SAD Robert A. DOUGHTRY i L. D. HOLDER;

Modernizacija i konflikt: Sovjetska vojna pomoć Narodnoj Republici Kini, 1950. do 1960. godina — major Joseph E. THACH, Rezerva KoV SAD.

b) u broju 2 (februar) 1978:

Strani izvori energije i vojna sila — majori KoV SAD Daniel W. CHRISTMAN i Wesley K. CLARK (o uticaju nafte na sukob na Bliskom istoku);

Snage specijalne namene: Nisu primenljive — major David S. SCHLACHTER, RV SAD i major Fred J. STUBBS, KoV SAD (o štabu evropske komande SAD i 10. grupi specijalnih snaga SAD, koja se nalazi u Bad Tölzu, SRN);

Novo borbeno pravilo FM 100-5: Pogled sa tornja od slonovače — Archer JONES, profesor Državnog univerziteta Severna Dakota, SAD;

*Da bi bio prepoznat kao čovek: Prati-
tična korist vojne istorije* — Dudley
T. CORNISH, profesor Univerziteta u
Kanzasu, SAD (o crncima u OS SAD);
Napad — major Robert F. HELMS II,
KoV SAD, (kako treba izvoditi ofan-
zivne operacije i kakva bi mogla da
bude buduća taktika za korpusne ope-
racije);

*Uloga američke bezbednosne pomoći:
Njen uticaj na naciju koja je prima*
— potpukovnik David R. HOLMES,
SAD, na službi u vojnoobaveštajnoj
agenciji MO (DIA) (kakav uticaj ova
pomoć može imati na politički, soci-
jalni i ekonomski život zemlje koja
je prima);

Tenk je živ i dobro je — potpukovnik
Michael J. HATCHER, KoV SAD (o
efikasnosti tenkova u izraelsko-egi-
patskom ratu 1973. godine);

*Još više dilema u proučavanju sovjet-
ske taktike* — potpukovnik George F.
STEGER, KoV SAD, specijalista za
SSSR u Odeljenju za borbeni razvoj
združenih rodova u Fort Leaven-
worthu);

Najbolja odbrana je dobra odbrana —
Ruth LINK (članak preuzet i skraćen
iz švedskog časopisa »Sweden Now«,
br. 2, 1977);

c) u broju 3 (mart) 1978:

*Urbanizovani teren: Perspektiva i
uzorci* — potpukovnik u penziji John
W. BURBERY Jr., KoV SAD (o izvo-
đenju borbenih dejstava u naseljenim
mestima);

*Ograničenja (granice) vojne interven-
cije: Predloženi inventar* — Morris
JANOWITZ i Ellen P. STERN, pro-
fesori Univerziteta u Čikagu, SAD;

*Izraelska odbrambena doktrina: Po-
zadina i sile koje je proizvode i re-
gulišu* — general-major Israel TAL,
Izrael, pomoćnik MO za tenkovski
projekat;

Vojni balans u Evropi — Frederick
W. YOUNG, SAD (članak je uzet iz
knjige »Studije Brookings Instituta o
odbrambenoj politici: Sovjetsko vojno
izgrađivanje i američka potrošnja za
odbranu«);

Pošaljite po Feliksa! — pukovnik u
penziji Norman L. DODD, KoV V.
Britanije, britanski vojni dopisnik
nemačkog časopisa »Europäische
Wehrkunde« (o podmetnutim bomba-
ma u Ulsteru; rad pirotehničara i me-
tode za uklanjanje tih bombi);

Relativna borbena snaga — major
Ralph G. ROSENBERG, KoV SAD, na
službi u Direktoratu za borbeni raz-
voj, školski centar oklopnih jedinica
SAD u Fort Knoxu, država Kentaki
(o načinu i metodama procene odno-
sa snaga);

Tuhačevski: Ispred svog vremena —
Albert PARRY, profesor ruske civili-
zacije i jezika na Colgate univerzite-
tu, SAD;

*Izazov profesionalizmu: Selekcija za
rukovođenje* — Roger A. BEAU-
MONT, profesor na Texas A & M
univerzitetu, SAD;

Odbrana teritorije — prikaz članka
Hans Joachim LÖSER-a, objavljenog
u austrijskom časopisu ÖMZ, juli/av-
gust 1977 (o teritorijalnoj odbrani u
SRN i njihovim jedinicama koman-
dosa);

*Tenkovska borba — protivtenkovska
odbrana* (sažet prikaz svih članaka o
ovoj temi objavljenih u nemačkom
časopisu »Kampftruppen«, juli/avgust
1977);

*Savezničko vojno pojačanje Norveš-
koj* — major Gullow GJESETH, Nor-
veška (članak preuzet iz norveškog
časopisa »Internasjonal Politik«, sep-
tembar 1977);

*Koncept upotrebe artiljerije u slede-
ćoj deceniji* — potpukovnik D. W. L.
ROBINSON, KoV V. Britanije (članak
preuzet iz britanskog časopisa »Jour-
nal of the Royal Artillery«, septembar
1977);

*Prevlast na zemlji iz vazduha: Nova
uloga borbenih helikoptera* — potpu-
kovnik Mohammad ARSHAD, Paki-
stan (članak preuzet iz pakistanskog
časopisa »Army Journal«, mart 1977);
U ovom broju dat je i prikaz knjige:
»Kraj na Balkanu 1944/45: Vojna eva-
kuacija nemačkog Vermahta iz Jugo-
slavije« Karla Hnilicka. Knjiga ima
404 strane, izdavač je Musterschmidt-
Verlag, Frankfurt, SRN, izdata je
1977. godine, a cena primerka je 99
DM. Knjiga predstavlja 13. tom seri-
je studija i dokumenata istorije dru-
gog svetskog rata, koju izdaje Arbeit-
kreis für Wehrforschung (vojna stu-
dijska grupa). U delu se tendenciozno
opisuje politički razvoj Jugoslavije
između 1918. i 1941. godine, koji je
vodio ka vojnom otporu. Navodi se
da je Vermaht počeo da se povlači
pre napada ruskih armija. Pojedina-
čno su opisane bitke sve do 15. 5.
1945. godine, gde se konstatuje da je

u toku tih nedelju dana po zvaničnom savezničkom danu pobeđe 80.000 nemačkih vojnika izgubilo život od ruku balkanskih partizana.

Autor prikaza navodi da je pisac knjige sa velikom pedantnošću prikupio, kompilirao i izvukao činjenice iz literature, službenih dokumenata i intervju-a koje je vodio sa civilima i vojnicima svih nacija koje su uzele učešće u tim događajima.

Časopis Saveta inkorporacije za odnose sa inostranstvom iz Njujorka donosi:

a) u broju 2 (januar) 1978:

Južna Afrika: Šta treba učiniti; Rusija, Amerika i detant — Helmut SONNENFELDT, profesor na John Hopkins univerzitetu, SAD;

Mit o Evrokomunizmu — Jean-Francois REVEL, saradnik u francuskom listu L'Express;

Razmišljanje o svim kineskim problemima — Richard H. SOLOMON;

Oskudica i strategija — Geoffrey KEMP, profesor na Tufts univerzitetu;

b) u broju 3 (april) 1978:

Komunizam i demokratija u Italiji — Ugo La MALFA;

Francuska: Iluzije, iskušenja i ambicije — Jacques CHIRAC;

Šta može da znači promena klime koju je prouzrokovao čovek? — Charles F. COOPER, ekolog, profesor na državnom univerzitetu u San Dijegu, SAD;

Tehnologija i vojni balans — pukovnik Richard G. HEAD, RV SAD;

Japan: Problemi uspeha — Peter F. DRUCKER, profesor kalifornijskog univerziteta;

Japan, SAD i Jugoistočna Azija — Bernard K. GORDON, profesor univerziteta u Nju Hemširu, sada po liniji Fulbrajtove fondacije profesor na Kjoto univerzitetu;

Neproliferacija (nemnoženje): Dugoročna strategija — Joseph S. NYE, zamjenik podsekretara za bezbednosnu pomoć, nauku i tehnologiju i član Saveta za nacionalnu bezbednost (članak o Karterovoj politici);

Etika i obaveštajna služba — E. Drexel GODFREY Jr. sa Rutgers univerziteta u Newarku.

SURVIVAL

Časopis Međunarodnog instituta za stratezijske studije u Londonu donosi:

a) u broju 2 (mart/april) 1978:

Ograničenje pomorskog naoružanja u Indijskom okeanu — Richard HAASS, bivši službenik Kongresa SAD, sada saradnik ovog instituta;

Deterent konvencionalnim snagama — Saadia AMIEL, direktor za dugoročno planiranje u izraelskom ministarstvu odbrane;

Vojna politika italijanske komunističke partije — Ciro ZOPPO sa kalifornijskog univerziteta u Los Angelesu i saradnik RAND-a;

Kopneno obezbeđenje pomorskih snaga — Egipat i sovjetska flota 1962. do 1976. godine — Robert G. WEINLAND (članak preuzet iz austrijskog časopisa ÖMZ);

Saudijska Arabija i SAD: Bezbednost i međuzavisnost — Jim HOAGLAND i J. P. SMITH (članak preuzet iz »Washington Posta« od 22. i 27. decembra 1977).

Časopis Kraljevskog instituta združenih vidova za odbrambene studije iz Londona objavljuje članke:

a) u broju 1 (mart) 1978:

Uvodnik: Potcenjeni vojnik — *Budućnost žena u oružanim snagama* — izveštaj sa seminara održanog 23. 6.

1977. godine na ovom institutu. Autor članka je penzionisani pomorski oficir Charles OWEN;

Žene u švedskim oružanim snagama — John WINQUIST, pukovnik avijacije, švedski vazduhoplovni i vojni izaslanik u Londonu;

Evropska bezbednost: Perspektive promene — Lawrence FREEDMAN, saradnik Kraljevskog instituta za međunarodne poslove;

Preživljavanje tenkova u bici — major D. E. KING, komandant 14. lada 20. kraljevskog husarskog puka;

Razvoj ruskog osnovnog tenka od 1946. do 1977. godine — major D.M.O. MILLER, V. Britanija;

Shvatanje (razumevanje) sovjetske spoljne politike — R. H. BAKER sa univerziteta u Lankasteru (o spoljnoj politici SSSR od 1945. do 1962. godine);

Minski rat: Politika ili ukočenost (oduzetost) — poručnik bojnog broda G. R. SPOONER, V. Britanija;

Budućnost vojnih aviona sa vertikalnim — kratkim poletanjem i sletanjem (V/STOL) — izveštaj sa seminara održanog 4. 10. 1977. na ovom institutu;

Sovjetsko gledanje na Fullera i Liddell Harta — P. H. VIGOR.

politiku i programe MO V. Britanije; *Od Helsinkija do Beograda i dalje (perspektiva KEBS-a)* — Tessa SOLESBI, Direktorat NATO za političke poslove;

Specijalno zasedanje Generalne skupštine Ujedinjenih nacija o razoružanju — André ONKELINX, belgijski diplomata na službi u kabinetu ministra spoljnih poslova (od 1975. do 1977. bio šef odeljenja za kontrolu razoružanja i razoružanje u Ministarstvu spoljnih poslova);

Budućnost američko-evropskih odnosa — Martin J. HILLENBRAND, direktor Atlantskog instituta za međunarodne poslove u Parizu (bivši američki ambasador u Mađarskoj i SRN).

défense nationale problèmes politiques économiques scientifiques militaires

Francuski časopis za političke, privredne, naučne i vojne probleme, objavljuje ove članke:

a) u svesci za april 1978:

Budućnost odvracanja, Margine Ivan; *Odvracanje i odbrana SAD*, Pruhon Alain;

Portugal 1978: kraj »zanosne iluzije«, Hermet Guy;

Od Georga Lebera do Hansa Apela, Ménudier Henri;

Južna Afrika, njena istina, njene iluzije, Brionne Bernard;

Privredne aktuelnosti: transnacionalne kompanije i Latinska Amerika, Perroux François;

Politika i diplomatija: Nova situacija u američko-sovjetskim odnosima, Vernant Jacques;

Nauka i tehnika: Veze u Ratnoj mornarici (I), Berger Claude.

b) u svesci za maj 1978:

Miroljubiva koegzistencija ili mir?, Laloy Jean;

Sovjetska strategija 1978, Gahery Jean-Louis;

nato review

Časopis informativne službe NATO-pakta, koji izlazi u Briselu, donosi ove članke:

a) u broju 3 (juni) 1978:

Program dugoročne odbrane NATO: Odbrana NATO na samitu — Bill MUMFORD, pomoćnik generalnog sekretara NATO-pakta za odbrambeno planiranje i politiku;

Vojne perspektive — general H. F. Zeiner GUNDERSEN, predsedavajući u Vojnom komitetu NATO-pakta; *Poreklo i objekti* — Robert W. KOMER, savetnik ministra odbrane SAD za poslove NATO;

Program dugoročne odbrane sa nacionalne tačke gledišta — Michael QUINLAN, zamenik podsekretara za

Sovjetski Savez i Afrički rog, Dubouays Jean-Marie;

Planiranje i programiranje u oružanim snagama, Beauvais, Henri, general;

Modernizacija kineske odbrane i njene teškoće, Tan Eng Bok Georges; Japan, nova vojna sila?, Margeride Jean-Baptiste;

Slobodno mišljenje: Doktrinari, Debas Philippe;

Politika i diplomatija: Nova američka strategija?, Vernant Jacques;

Privredne aktuelnosti: Strategija svetskog ekonomskog poleta: oslonac na vodeće sile ili na vlastite snage, Mérigot J.-G.;

Nauka i tehnika: Veze u Ratnoj mornarici (II), Berger Claude.

c) u svesci za juni 1978:

Budućnost naših oružanih snaga, Merry, general; načelnik Generalštaba oružanih snaga;

Pregovori SALT i odbrana Evrope, Gergorin Jean-Louis;

Beogradski sastanak kao nastavak rada Konferencije o sigurnosti i saradnji u Evropi: procena i perspektive. Chebali Victor-Yves;

Pre trideset godina... Titovo »ne« Staljinu, Delmas Claude;

Neka razmišljanja o alžirskom pregovoru, Rondot Pierre;

Brazil i njegova strategija privrednog razvoja, Lebreton Jean-Pierre;

Politika i diplomatija: Povezanost spoljne i unutrašnje politike, Vernant Jacques;

Privredne aktuelnosti: Mogućnosti udruživanja u karte i predviđiv razvoj trgovine bazičnim proizvodima, Guyader Maurice;

Nauka i tehnika: Navigacija korelacijom ili tajna krstarećih raketa, Ferriere Richard.

a) u svesci za juli 1978:

Govor na Kongresu Nacionalnog udruženja rezervnih oficira, u Angoulêmeu, 28. maja 1978, Yvon Bourges, ministar odbrane;

Pomorske snage u vreme krize, La-coste, kontraadmiral;

Da li bi prodor na Rajni danas ličio ruskom prodoru na Donecu 1942—1943? P. Briquet, general u rezervi; Trougao SAD — Zapadna Evropa — Japan, Charles Zorgbibe;

Demokratska Republika Nemačka Ericha Honeckera, Anne-Marie le Gloannec;

Francuska u Tihom okeanu, Pierre Chaussan;

Turska u svetu danas, Jean Couloignier;

Iran na prekretnici (1968—1978), Frédéric Canat;

Politika i diplomatija: Francuski doprinos razoružanju, Jacques Vernant;

Privredne aktuelnosti: Francuska ekonomija u svetskoj krizi, Christian Sautter;

Nauka i tehnika: Napredak u korišćenju materijala za vazduhoplovne konstrukcije, Jean-Marc Weber.

b) u svesci za avgust-septembar 1978:

Rad Konferencije za pomorsko pravo, Guy de Lacharriere;

Socijalizam i nacionalizam u narodnim demokratijama (1971—1978), François, Fejtó;

Nuklearno odvracanje: teorija ili činjenično stanje? O. Sevaistre, kontraadmiral u rezervi;

Dva usaglasiva zahteva: bezbednost i privredni razvoj, J.—B. Pinatel;

Najnovije neizvesnosti u traženju mira na Bliskom istoku (novembar 1977 — juli 1978), Pierre Rondot;

Indonežanska spoljna politika pod uticajem privrede, Françoise Cayrac-Blanchard;

Politika i diplomatija: Sadašnje kineske orijentacije, Jacques Vernant;

Privredne aktuelnosti: Usmeravanje štednih uloga i finansiranje preduzeća, J.-G. Merigot;

Nauka i tehnika: Brz razvoj sovjetske elektronike, Claude Wachtel.

a) u svesci za oktobar 1978:

Francuska pomorska politika, Martray Joseph;

Izvodi iz izlaganja u Institutu za proučavanje problema narodne odbrane

(Ratna mornarica u odbrani Francuske), Admiral Lannuzeli;

Važnost Severoatlantskog okeana, Viceadmiraal J. Acary;

Savremeni problemi pomorske politike i strategije, kontraadmiraal P. Lacoste;

Uticaj novih tehnologija na pomorski materijal i pomorske operacije, kapetan bojnog broda Beaussant;

Novi oblici libanske drame, Pierre Rondot;

Evropa u kineskoj strategiji, Michel Jan;

Slobodno mišljenje: Tendencije širenja nuklearnog oružja i posledice, Jean-Michel, Chasseriaux;

Politika i diplomatija: Evropska retrospektiva, Jacques Vernant;

Privredne aktuelnosti: Povodom industrijalizacije trećeg sveta, J.-G. Merigot;

Nauka i tehnika: Precizno merenje vremena i frekvencija, Clode Darzens i Hughes Duchaussoy;

b) u svesci za novembar 1978:

Govor predsednika vlade R. Bara na početku školovanja 31. klase slušalaca Instituta za proučavanje problema narodne odbrane. (Uloga nevojnih faktora u efikasnosti odbrane);

Mogućnosti energetske krize, Robert Lattès;

Energetska geopolitika, Marc Perrin de Brichambaut;

Energija i odbrana, Georges Gorse; Specijalno zasedanje Ujedinjenih nacija: Utvrđivanje činjenice o nepriступanju razoružanju ili o otpočinjanju razoružanja, Jean Klein;

Saudijska Arabija — danas i sutra (I deo), Georges de Bouteiller;

Po povratku iz Južne Afrike: Južnoafrička individualnost u formiranju (I. deo), Bernard Brionne;

Politika i diplomatija: Kemp Dejvid: Cisjordaniya i Gaza, Jacques Vernant.

c) u svesci za decembar 1978:

Afrički ulozi u igru, Dmitri-Georges Lavroff;

Granice sovjetskog prodiranja u Afriku, Zaki Laidi;

Problemi novog svetskog informacionog poretka. Ka novoj etapi na putu dekolonizacije, Victor-Yves Gheballi; Saudijska Arabija — danas i sutra (II deo), Georges de Bouteiller;

Po povratku iz Južne Afrike: Da li će Afrika pristati na formiranje južnoafričke individualnosti (II deo), Bernard Brionne;

Jemenska zbrka, Philippe Rondot; Šta je neutronske oružje — Moguća upotreba i dejstva, Jean-Baptiste Margeride;

Politika i diplomatija: Valjanost ideologija za objašnjenje pojava spoljne politike. Jedan realističan francuski predlog za razoružanje, Jacques Vernant;

Privredne aktuelnosti: Obrazloženja za reviziju VII privrednog plana Francuske, J.-G. Merigot.

Europäische Wehrkunde

Časopis za vojna pitanja, organ Udruženja za vojnu nauku SR Nemačke donosi ove članke:

a) u broju 4 (za april) 1978. godine:

O neutronske oružju — Jürgen W. Möllemann;

Sovjetska nuklearna strategija u Evropi — Joseph D. Douglass, Jr., savetnik u Ministarstvu odbrane SAD;

Odlučivanje SAD o vojnim akcijama — dr Dieter O. A. Wolf;

Društveno-politički aspekti u raspravama o nuklearnom naoružanju Bundesvera — Gerd Kaldrack, ppuk. u penziji;

Rukovođenje sovjetskim oružanim snagama — Erich Ferdinand Pruck, puk. u penziji;

Pravne osnove upotrebe oružanih snaga za odbranu od subverzivnih delatnosti neprijatelja — dr Franz Engst; Oružane snage Kanade — Norman L. Dodd, puk.

Pregled aktuelnosti:

SR Nemačka: Odluke o strukturi Bundesvera. Put do Klauzevica. Očena nemačkog doprinosa odbrani. Iran-ske narudžbine oružja. Opterećenost radnog vremena vojnih lica — *Francuska:* Oružane snage u SR Nemačkoj. Reorganizacija teritorijalne odbrane. Unutrašnja bezbednost. Generalštabni oficiri u rezervi. Logističke brigade. Prekomorske oružane snage — *Beleške o britanskoj odbrani* — *Holandija:* Izmene u Ministarstvu odbrane — *Norveška:* Poverenje u NATO. Izvoz naoružanja — *Švedska:* Protest protiv nuklearnih podmornica u Severnom moru — *Nemačka DR:* »Bratstvo po oružju«. O vojnoj popuni. Civilna odbrana slavi dvadesetogodišnjicu. Francuske trupe stacionirane u SR Nemačkoj. *SSSR:* Vojna trgovina u Sovjetskom Savezu. 60. jubilej oružanih snaga. 60 godina sovjetske armije. Vojni komesarijati Sovjetskog Saveza — *Beleške sa Bliskog i Srednjeg istoka* — *Beleške iz Afrike* (Angola. Kanarska ostrva. Namibija. Južnoafrička Republika. Rodezija. Zapadna Sahara) — *Beleške iz Azije* (*Tajvan:* Politika bezbednosti. *Indija/Vijetnam:* Nuklearna kooperacija. *Pacifik.* *Indijski okean.* *Kina:* O smanjenju trupa u srednjoj Evropi, o KEBS-u i SALT-u. Nafta kao polazna osnova. *Japan:* Potraga za uranom. Jedan ugovor sa Malijem. Sporazum o bezbednosti sa Kanadom. *Pacifička ostrva* postaju teritorija SAD).

b) u broju 5 (za maj) 1978. godine:

Kopnena vojska SR Nemačke na pragu osamdesetih godina — Horst Hildebrandt, generalpotpukovnik, inspektor KoV;

Neutronska oružja služi za zastrašivanje — Markus Berger;

Nuklearno oružje sa pojačanom komponentom zračenja — Sam T. Cohen, nuklearni fizičar, SAD;

Ratno vazduhoplovstvo: Taktika prilagođena zadatku i odgovarajući avioni — Helmut Bieber;

Vatra i pokret — Hans Hinrichs;

Novo međunarodno pomorsko pravo — dr Uwe Jenisch;

Budućnost Varšavskog pakta — Franz Mendel, ppuk;

Stogodišnjica rusko-turskog rata (1877/78) — Hans Jürgen Pantenius, puk. u penziji.

Pregled aktuelnosti:

SR Nemačka: Anuliranje Novela o vojnoj obavezi i popuni. Savezna vlada o neutronsom oružju. Finansiranje AWACS-a. Savetovanje Udruženja za vojnu tehniku — *Francuska:* Škola za oficire RV. Pukovi borbenih helikoptera. Ugovor sa Egiptom — *Norveška:* Načela odbrambene politike — *Portugalija:* Nemiri u oružanim snagama — *Beleške o britanskoj odbrani* — *SAD:* Saopštenje o neutronsom oružju. Konceptija odbrane — *Španija:* Odnos prema NATO — *Švajcarska:* Revizija vojnokrivičnog zakona. O NATO i Varšavskom paktu — *Nemačka DR:* O oružanim snagama *Norveške* — *Rumunija:* Nacionalni saveti za odbranu — *SSSR:* Konceptija naoružanja. Sovjetsko-kineski odnosi — *Beleške sa Srednjeg i Bliskog istoka* — *Beleške iz Afrike i Azije.*

Austrijski vojni časopis u broju za mart/april 1978. godine donosi ove članke:

Svest i osećanje sigurnosti Austrijanaca — Ernst Gehmacher;

Oružane snage i vojna teorija i praksa u istočnoevropskim zemljama — Hans-Christian Pilster, SR Nemačka; *O »Operativnom mišljenju« u Austriji 1918—1938.* *Pacifizam umesto ratne teorije* — Manfred Rauchensteiner; *O razvoju oružanih snaga i vojnih potencijala 1933—1938* — Heinz Magenheimer;

Čehoslovačko ratno vazduhoplovstvo. *Prilog o njegovoj istoriji i razvoju* — Ernst Peter;

Međunarodne kratke vesti — puk. Franz Freistetter.

Iz vojne politike:

Prilozi o nacionalnoj odbrani (vojni i privredni aspekt).

Pregled aktuelnosti:

SAD/SSSR: Faze razvoja naoružanja KoV. Rat u istočnoj Africi. *KEBS* — mere koje ulivaju poverenje — *Španija:* Nacionalna odbrana i oružane snage — *SR Nemačka:* Borbeni tenk Leopard i izgradnja tenkova u Sovjetskom Savezu. Služba javljanja RV SRN o niskoletućim avionima — *Nemačka DR:* NDR o NATO — *Francuska:* Vojni budžet i naoružanje. O personalnoj politici. Novine u obuci. Razvoj krstarećih raketa — *V. Britanija:* SALT i naoružanje — *Izrael:* Ojačanje RV. Naoružanje RM — *Bliski istok:* Sinaj i vojna pitanja. Naoružanje oružanih snaga Sirije — *Švedska:* Prvi let lovačke verzije Viggen — *Švajcarska:* Trupna informativna služba. Simulatori — efikasno i jeftino sredstvo za obuku milicijske armije. Fabrika mašina Öerlikon-Bührle: Budući projekti iz sektora naoružanja — *SSSR:* 60 godina sovjetske armije. Borbeni tenk T-72 i T-80 — *Čehoslovačka:* »Centralna grupa« sovjetskih oružanih snaga — *SAD:* Pitanja PVO — *SAD/SSSR:* Upoređenje privrednih potencijala. Mali koraci u popuštanju — *Varšavski pakt:* Napad i prodor odbrane.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Grčki opštevojni pregled donosi ove članke:

a) u broju 11 (novembar) 1977. godine:

PREKRAJANJE ISTORIJE — general-potpukovnik Ahil. Tagaris;
Smisao odluke i način donošenja — potpukovnik M. Tamiolakis;
Nova divizija KoV/SAD — major Hr. Davu;

Oružja i materijalna sredstva — major Teod. Janucu;

Upoznavanje sa multinacionalnim kompanijama — major Anast. Bafatakis;

Sovjetske kopnene snage i njihova taktika u borbenim dejstvima — major Teod. Janucu.

b) u broju 12 (decembar) 1977. godine:

Mehanizovana pešadija na savremenom bojištu oklopnih snaga — Uprava pešadije;

Reorganizacija italijanske armije (I deo) — major Teod. Janucu;

Aktivna odbrana u sklopu nove odbrambene doktrine KoV SAD — major Hristos Davu;

Protivoklopne dirigovane rakete — major Teod. Janucu;

Izgradnja i funkcionisanje telemetrijskog polja — major Pan. Hoholis.

c) u broju 2 (februar) 1978. god.:

Obveznici ili dobrovoljci. Problem služenja vojnog roka — komandant broda Mariu Sampeca;

Vojna obaveza Grkinja i koristi za oružane snage — puk. Teod. Valmas;
Sintetički artikli za ishranu — major Stil Svakijanakis;

Da li je NATO neophodan danas? — major Hristos Miku;

Odbrana u Francuskoj — major Teod. Janucu.

d) u broju 3 (mart) 1978. godine:

Vojna obaveza Grkinja i koristi za oružane snage od nje — puk. Vas. Kolovu;

Oklopne jedinice i pešadija u Izraelu — major Teod. Janucu;

Crvena armija — Kon. Zaharis;

Pogledi na obaveštajnu službu na savremenom bojištu. Obaveštajni podaci iz svih izvora — major Hristos Davu;

Jugoslovenska politika i odbrana — major Hristos Mihu.

Italijanski vojni dvomesečni časopis za informisanje i profesionalno osposobljavanje donosi ove članke:

a) u broju 6 za 1977:

Oružane snage izazov našeg vremena — general Andrea Viglione;

Osobnosti savremene strategije — general Ugo Tarantini;

Stvarnost sovjetske vojne sile — general Umberto Cappuzzo;

Nuklearna politika Atlantskog saveza — profesor Leo Magnino;

Konvencionalno odvracanje i kopnene snage — potpukovnik Carlo Jean;
Savremeni tenkovi — Giuseppe Maruotti;

Protivtenkovska oruđa — potpukovnici Ezio Sessich i Salvatore Sabatini
i major Giuseppe Maruotti;

Savremeni metodi upravljanja oružanim snagama — brigadni general Ferruccio Schiavi.

b) u broju 1 za 1978:

Oružane snage i društvo — general Eugenio Rambaldi;

Bomba N — brigadni general Emanuele Lazzarotti;

Teritorijalni rat, problemi bezbednosti male neutralne zemlje — pukovnik Giuseppe Caccamo (članak govori o teritorijalnoj odbrani Austrije);

Odbrana u pretpolju, kako i zašto — potpukovnik Romualdo Carmignani;
Upotreba manjih oklopnih jedinica — major Bruno Zoldan;

Da li sići sa planine, alpinska (brdska) artiljerija danas i sutra — general Luigi Poli;

Neka razmišljanja o alpskim brigadama — potpukovnik Gian Franco Di Paolo;

USA — SSSR, upoređenje dve »političke bezbednosti« — dr. Vittorio Barbati.

VOJNOIZDAVAČKI ZAVOD

preporučuje izdanja Biblioteke

»Ratna prošlost naših naroda i narodnosti«

1. <i>Grupa autora</i>	LJUBLJANA U BORBI 1941—1945, 1978, 140 din.
2. <i>Isidor Đuković</i>	PRVA ŠUMADIJSKA BRIGADA, 1979, 200 din.
3. <i>Nikola Vujanović</i>	FRONT U ŽICAMA (Iz zarobljeničkih logora) 1979, 200 din.
4. <i>Zdravko Cvetković</i>	17. SLAVONSKA NOU BRIGADA, 1978, 125 din.
5. <i>Žarko Atanacković</i>	DRUGA VOJVOĐANSKA BRIGADA, 1978, 160 din.
6. <i>Milojica Pantelić</i>	25. SRPSKA NOU DIVIZIJA, 1977, 140 din.
7. <i>Vinko Dumić</i>	NA FRONTU BEZ POZADINE (sećanja ratnog intendanta), 1977, 130 din.
8. <i>J. Tarabić, I. Perić</i>	ČETVRTA KORDUNAŠKA BRIGADA, 1977, 170 din.
9. <i>Branko Perović</i>	BORBE 1. HRVATSKOG i 1. BOSANSKOG KORPUSA, 1977, 100 din.
10. <i>Stevo Pravdić i Nail Redžić</i>	16. SLAVONSKA OMLADINSKA BRIGADA »JOŽE VLAHOVIĆ«, 1976, 120 din.
11. <i>Nail Redžić</i>	25. BRODSKA NOU BRIGADA, 1976, 100 din.
12. <i>Blažo Janković</i>	4. PROLETERSKA CRNOGORSKA BRIGADA, 1975, 150 din.
13. <i>Mirko Četković</i>	VEZE U NOB 1941—1942, 1976, 150 din.
14. <i>Dr Uroš Kostić</i>	OSLOBOĐENJE ISTRE, SLOVENAČKOG PRIMORJA I TRSTA 1945, 1979, 250 din.
15. <i>Dr Borislav Ratković</i>	PRVI BALKANSKI RAT 1912—1913, II knj. 1975, 80 din.
16. <i>Savo Skoko</i>	DRUGI BALKANSKI RAT 1913, I knj. 1968, 40 din.
17. <i>Gligor Stanojević</i>	SENJSKI USKOCI, 1973, 50 din.

Izdanja se naručuju od Vojnoizdavačkog zavoda 11002 Beograd, žiro-račun 60803-833-469, telefon 656-122, lokal 25-42.